

Remiss Börja med barnen! – Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78)

Dnr 01404-2021

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att lämna yttrande enligt förslag i bilaga.

Sammanfattning

Slutbetänkandet *Börja med barnen! – Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård* har föregåtts av ett delbetänkande vars syfte har varit att uppnå en mer jämlik vård som innefattar hälsofrämjande och förebyggande insatser för barn och unga i hela landet, men också att genom insatser i den nära vården för barn och unga med psykisk ohälsa avlasta den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri.

I slutbetänkandets redovisas hur en samlad uppföljning av barn och ungas fysiska och psykiska hälsa kan utformas som stödjer utvecklingen dels av det hälsofrämjande arbetet för barn och unga både på individuell och nationell nivå, dels av vårdens utformning och innehåll. Båda uppdragen bygger på hälsouppgifter som dokumenteras i patientjournalen och som sedan kan användas för att dela uppgifter inom och mellan vårdgivare för vård och behandling, för att lämna uppgifter till den enskilde samt för uppföljning av barn och ungas hälsa och kvalitetssäkring av verksamheterna.

Regionen ställer sig positiv till utredningens förslag.

Ärendet

Bakgrund

I delbetänkandet *Börja med barnen! En sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34)* lämnade utredningen förslag till en hälsoreform för barn och unga i Sverige som ska bidra till att minska fragmentiseringen och glappen i hälso- och sjukvården samt bryta trenden med ökad psykisk ohälsa hos barn och unga. Utredningen föreslog bland annat att hälso- och sjukvårdens ansvar för att främja hälsa ska förtydligas i hälso- och sjukvårdslagen och att ett nationellt hälsovårdsprogram tas fram som ska gälla för hälsouppföljning av barn och unga från 0-20 år. I hälsoformen ingår också sex steg för att driva på utvecklingen av en mer sammanhållen hälso- och sjukvårdsorganisation för barn och unga med psykiska vårdbehov.

Regionen yttrade sig över delbetänkandet (regionstyrelsen 6 oktober 2021, §210, dnr 00815-2021) och var överlag positiv till utredningens förslag.

Regionen önskade dock tydliggöranden inom vissa områden och gav även

förslag på tillägg till vissa delar av utredningens resonemang. Nedan följer en kort beskrivning av slutbetänkandets förslag.

Utredningens bedömningar och förslag

I slutbetänkandet konstateras att det idag saknas systematisk uppföljning av barn och ungas hälsa eller av barn- och ungdomshälsovården på nationell nivå. Det saknas också uppgifter om deras hälsoutveckling i befintliga hälsoregister som tar sikte på god hälsa. Flera insatser behövs därför för att uppföljningen ska bidra till en bättre vård för barn och unga.

Vidare bedöms att en central förutsättning för att uppnå en sammanhållen god och nära vård för barn och unga är att relevant information kan delas inom och mellan de verksamheter som vårdar barn och unga, vilket idag inte sker i tillräcklig utsträckning. Detta beror bland annat på att det saknas en nationell informationsstruktur som tillämpas på samma sätt av alla, men också organisatoriska, kulturella och juridiska faktorer påverkar. Bristerna påverkar både barnets och vårdnadshavares möjligheter att vara delaktiga i barnets vård och behandling, men också verksamhetens kvalitet. Det finns därför behov av åtgärder för att stärka förutsättningarna för informationsdelning.

Uppföljning av barn och ungas hälsa

Utifrån ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv är det viktigt att följa olika aspekter av barn och ungas hälsa, från graviditet till 20 års ålder. Socialstyrelsen får därför i uppdrag att utreda om det är möjligt och lämpligt att följa barn och ungas hälsa i hälsodataregister samt om elevhälsans medicinska insatser och hälso- och sjukvård vid ungdomsmottagningarna kan inkluderas i hälsodataregister. Socialstyrelsen ska sedan lämna nödvändiga författningsförslag där så kan ske.

Förtydligande om uppgifter om hälsovård i kvalitetsregister

Det är nödvändigt att följa upp hälsovårdande verksamheter därför behöver uppgifter om hälsofrämjande och förebyggande insatser registreras i kvalitetsregister så att vården kan kvalitetssäkras. Därför föreslås att patientdatalagen (2008:355) förtydligas i 7 kap. 1 och 4 §§ så att även *hälsovård* omfattas och kan registreras i kvalitetsregister. Lagändringen träder i kraft den 1 juli 2022. För att registren ska kunna utvecklas och uppnå full täckningsgrad bör statligt stöd utgå till kvalitetsregister för hälsovårdande verksamheter för barn och unga under en uppbyggnadsfas.

Kartlägga förekomsten av och behov hos barn och unga med långvariga och stora vård- och omsorgsbehov

Det behövs samlad nationell kunskap och skarp analys av sjukdomsuttryck, sjukdomsförekomst och vård- och omsorgsbehov som barn och unga med kroniska sjukdomar eller annan långvarig ohälsa uppvisar. Då detta idag saknas ges Socialstyrelsen i uppdrag att leda ett sådant kartläggningsarbete. Socialstyrelsen behöver först undersöka vilka regioner som kan och vill delta och andra förutsättningar för kartläggningen. På sikt kan resultatet av kart-

läggningen bli användbar inom ramen för den nationella kunskapsstyrningen.

Informationsdelning mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten behövs stärkas

Utredningen om sammanhållen information inom vård och omsorgs (S 2019:01) förslag till bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation bör genomföras. Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att undersöka om det är möjligt och lämpligt att utvidga de föreslagna bestämmelserna om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation till att omfatta fler grupper av barn och unga inom socialtjänsten än de med funktionsnedsättning.

Utredning om utlämnande av uppgifter från hälso- och sjukvården till barn och vårdnadshavare

Barn kan missgynnas av att deras vårdnadshavare inte har tillgång till relevant information från hälso- och sjukvården och därmed inte kan hantera barnets vårdkontakter. Regeringen föreslås tillsätta en utredning för att utreda om dagens lagstiftning är ändamålsenlig när det gäller utlämnande av uppgifter från hälso- och sjukvården till barn respektive vårdnadshavare.

Barn och unga bör kunna ge ombud elektronisk tillgång till patientuppgifter

Även när ett barn har uppnått sådan ålder och mognad att barnet själv förfogar över uppgifterna kan barnet vilja ta hjälp av vårdnadshavare eller någon annan närstående i sina vårdärenden och därför ge någon annan tillgång till patientuppgifter. Att kunna ge nära viktiga vuxna, inklusive vuxna som inte är barnets vårdnadshavare, tillgång till uppgifter från hälso- och sjukvården kan vara angeläget ur ett barnrättsperspektiv. Därför bör *utredningen om sammanhållen information inom vård och omsorgs (S 2019:01)* förslag till bestämmelser som tillåter att vårdgivare, under vissa förutsättningar, får ge ombud elektronisk tillgång till patientuppgifter genomföras.

Större statligt ansvar för nationell digital infrastruktur

Detta är viktigt för att få mer kompatibla vårdinformationssystem som enklare kan kommunicera med varandra och utbyta relevant information i hälso- och sjukvården och omsorgen. Utvecklingen och användningen av nationellt fastställda termer och begrepp för dokumentation i hälso- och sjukvården behöver öka väsentligt. Berörda hälso- och sjukvårdsaktörer behöver se till att så sker. Detta ökar möjligheterna till jämförbara data med hög kvalitet som kan användas i uppföljning, utvärdering och verksamhetsutveckling.

Konsekvenser för regionen

Utredningens förslag är en investering i en mer effektiv vård. På kort sikt kan förslagen dock få administrativa och ekonomiska konsekvenser för regionerna, exempelvis i samband med anslutning till kvalitetsregistret eller kompetensutveckling i samband med att nya system införs.

Konsekvenser för jämställdhet

Utredningens förslag får positiva konsekvenser för utvecklingen av en mer jämlik och jämställd vård. De innebär bättre förutsättningar att följa barns och ungas hälsoutveckling och de hälsofrämjande och förebyggande insatser som ges till barn och unga. Det skapar i sin tur möjligheter att analysera skillnader i hälsa hos pojkar och flickor och utvärdera effekterna av olika insatser. Med stöd av dessa uppgifter kan mer effektiva och riktade insatser utvecklas och mer adekvata insatser erbjudas till alla flickor och pojkar oavsett bakgrund.

Konsekvenser för barn

Utredningens förslag får positiva konsekvenser för barn. Barnets rättigheter enligt barnkonventionen stärks.

Bilagor:

Remissyttrande, Börja med barnen! – Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78)

Remissyttrande, Börja med barnen! En sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34), dnr 00815-2021

Protokollsutdrag skickas till:

Socialdepartementet

Hälso- och sjukvårdsdirektör